

УДК 341.3

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-5\(10\)-628-639](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-5(10)-628-639)

Корнієнко Валерій Олексійович кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу правових проблем у сфері міжнародного співробітництва науково-дослідного управління проблем ресурсного забезпечення у воєнній сфері, сфері оборони та військового будівництва Центру воєнно-стратегічних досліджень, Національний університет оборони України, м. Київ, тел. 0673775811, <https://orcid.org/0000-0003-3202-6013>

Кипич Інга Валеріївна кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватного та публічного права Київського національного університету технологій та дизайну м. Київ, тел. 0633841989, <https://orcid.org/0000-0003-3678-4794>

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу історико-правових засад реалізації безпекового вектору відносин В4+ з Україною, які здійснюються на основі ратифікованих двосторонніх та багатосторонніх угод між Україною та країнами Вишеградської групи, а також на основі заяв, декларацій, програм головування всередині В4+ та офіційних зустрічей представників зовнішньополітичних та оборонних відомств України з відповідними представниками країн Вишеградської четвірки у форматі В4+Україна. Охарактеризовано специфіку безпекової співпраці між країнами Вишеградської групи та України, яка залежить від рівня зацікавленості сторін та зовнішньополітичних чинників.

Дослідження конкретної співпраці В4+Україна у сфері безпеки, офіційні заяви та декларації, які беруть свій відлік з 2004 р. після подій Помаранчевої революції. Проаналізовано, що зміст цих документів не містить у собі конкретних акцентів на розвитку безпекової, оборонної чи військової співпраці. Подальша співпраця відбувалась на основі вищезазначених двосторонніх угод та спільних заяв країн Вишеградської групи. У грудні 2004 р. учасниці В4 підписали Заяву щодо ситуації в Україні, де вони заявили абсолютну підтримку України на шляху до реформ та зазначили, що Україна є не лише ключовим сусідом і стратегічним партнером Європейського Союзу, а й головним гравцем у регіональній та глобальній безпеці.

У статті зроблений аналіз переломного моменту у відносинах між Україною та Вишеградською групою, яким стало повномасштабне російське

вторгнення на територію України 24 лютого 2022 р.. Здавалось би, що в той момент Вишеградська група знову об'єднана була спільною метою надати необхідну підтримку нашій країні у боротьбі за незалежність та єдність України і зайняла активну позицію у антивоєнній коаліції, але знову ж таки всередині групи стався розкол через різну позицію держав щодо росії.

Ключові слова: історико-правові засади, Вишеградська група, міжнародні партнери, міжнародно-правове регулювання, етапи розвитку відносин.

Korniienko Valeriy Candidate of Law, Associate Professor, Senior Researcher of the Research Department of Legal Problems in the Field of International Cooperation, Research Department of Resource Provision Problems in the Military, Defense and Military Construction Sector, Center for Military Strategic Studies, National Defense University of Ukraine, Kyiv, tel.: 0673775811 <https://orcid.org/0000-0003-3202-6013>

Kypych Inha Candidate of Law, Associate Professor of the Department of Private and Public Law, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, tel. 0633841989, <https://orcid.org/0000-0003-3678-4794>

HISTORICAL AND LEGAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF MILITARY COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND VISEGRAD GROUP COUNTRIES

Abstract. The article is devoted to the analysis of the historical and legal foundations of the implementation of the security vector of B4+ relations with Ukraine, which are carried out on the basis of ratified bilateral and multilateral agreements between Ukraine and the Visegrad Group countries, as well as on the basis of statements, declarations, and programs of the chairmanship within the V4+ and official meetings of representatives of the foreign and defense ministries of Ukraine with the relevant representatives of the Visegrad Four countries in the V4+Ukraine format. The specifics of security cooperation between the Visegrad Group countries and Ukraine are described, which depends on the level of interest of the parties and foreign policy factors.

A study of specific V4+Ukraine security cooperation, official statements and declarations dating back to 2004 after the events of the Orange Revolution. It is analysed that the content of these documents does not contain specific emphasis on the development of security, defence or military cooperation. Further cooperation took place on the basis of the above-mentioned bilateral agreements and joint statements of the Visegrad countries. In December 2004, the V4 members signed a Statement on the Situation in Ukraine, in which they declared their absolute support for Ukraine on its path to reform and noted that Ukraine is not only a key neighbour

and strategic partner of the European Union, but also a major player in regional and global security.

The article analyses the turning point in relations between Ukraine and the Visegrad Group, which was the full-scale Russian invasion of Ukraine on 24 February 2022. It would seem that at that moment, the Visegrad Group was once again united by a common goal to provide the necessary support to our country in the struggle for Ukraine's independence and unity and took an active position in the anti-war coalition, but again, there was a split within the group due to the different positions of the states towards Russia.

Keywords: historical and legal foundations, Visegrad Group, international partners, international legal regulation, stages of development of relations.

Постановка проблеми. Встановлено, що формат В4+Україна не використовує увесь потенціал для військово-оборонного вектору співробітництва через низку проблем та загроз, що потребує низку рекомендацій для покращення та інтенсифікації подальшого співробітництва у сфері безпеки та оборони саме у форматі В4+Україна. Історичні події того часу здійснили швидке досягнення євроатлантичних цілей чотирьох країн-учасниць Вишеградська група швидко набула позитивного іміджу і запропонувала формат В4+ всім сторонам, зацікавленим у співпраці і такий формат співпраці одразу ж привернув увагу і Україну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських дослідників, які присвятили свої роботи дослідженню безпекового, оборонного та військового співробітництва В4-Україна, варто виділити публікації Андрейка В. І., Максака Г. А. та Шелест Г. В.. У своїх роботах дослідники висвітлили історію становлення багатосторонньої кооперації та її перспективи і проблеми. Не менш зацікавленими в дослідженні безпекового виміру співпраці України з країнами вишеградського об'єднання виявились такі зарубіжні дослідники як Пьотр Байда, Адела Їржичкова, Юрай Крупа та Балаж Тарнок. Особливої уваги заслуговує книга "Безпека В4+ – Посилення східного кордону В4", авторами якої є дослідники з України, Словаччини та Угорщини, що підсилює цінність статті через багатовекторне дослідження безпекової та оборонної політики як Вишеградської четвірки, так і В4+Україна після нових геополітичних реалій починаючи з 2014 р.

Мета статті – полягає у проведенні аналізу історико-правових складових становлення військового співробітництва України та країн Вишеградської групи

Виклад основного матеріалу. Спільні історичні передумови стали поштовхом для України та центральноєвропейських країн, які входять до Вишеградської групи, створити безпечне середовище з перспективою для України у євроатлантичній інтеграції. Загалом, можна виділити 4 етапи розвитку відносин між Україною та Вишеградською групою:

- I етап – 1999–2004 рр.. - цей період ознаменував початок офіційних відносин між В4 та Україною, які були започатковані 3 грудня 1999 р. під час зустрічі у Герлахові у Високих Татрах, Словаччина, президентів чотирьох країн, які висловили готовність підтримати проєвропейські сили в Україні [5, с. 39-40]. Одним із ключових моментів першого етапу стало започаткування у 2002 р. регулярних зустрічей міністрів оборони Вишеградської групи для обговорення найактуальніших питань у сфері безпеки, зокрема й безпеки України. Однак, у 2002–2004 рр., під час головування Словаччини та Чехії співробітництво змістило свій орієнтир виключно на питання європейської інтеграції, шенгенського кордону, міграції та транскордонного співробітництва;

- II етап – 2004–2014 рр.. - цей період бере свій початок з подій Помаранчевої революції, що дало принципово нові погляди у відносинах В4–Україна. З того часу Вишеградська група активізувала свою діяльність у допомозі реформувати українську армію. З 2006 р. українські військові стали учасниками таких спільних навчань із В4: спільні навчання аеромобільних підрозділів батальйонного рівня “Козацький степ” (Польща), командноштабні навчання “Швидкий тризуб” (Польща, Угорщина), навчання “Світла лавина” (Словаччина, Угорщина) [1, с. 128]. Однак в наступні роки спостерігається спад інтенсивності безпекової та військової співпраці, адже з аналізу програм головування В4 стає очевидно, що обговорення та консультації звелись переважно лише до питань євроатлантичної інтеграції України. Відчутно погіршилась ситуація і за часів В. Януковича, який обрав східний напрямок зовнішньої політики України, що знизило рівень співпраці з європейськими державами.

- III етап – 2014–2017 рр. - цей етап охоплює період від Революції Гідності вторгнення росії на територію України, підписання та ратифікації Угоди про асоціацію та поступового шляху до її реалізації на практиці. Зі зміною влади Україна знову стала на євроатлантичний шлях розвитку, а тому особливо потребувала уже створеного механізму співпраці з таким регіональним угрупованням як Вишеградська четвірка. З початку російської агресії Вишеградська група одразу ж виступила із заявою прем'єр-міністрів В4 щодо підтримки територіальної цілісності України, де було зазначено, що військові дії росії є не лише порушенням міжнародного права, а й створюють нову небезпечну реальність у всій Європі [5].

Співробітництво з В4+ у 2015–2017 рр. відбувалось також на таких трьох рівнях:

- стратегічне поглиблене двостороннє партнерство з Польщею у сферах безпеки та оборони;

- формування Балто-Чорноморської системи безпеки у ширшому регіональному контексті на основі співпраці країн Центральної Європи з українською стороною;

- інтенсифікація співпраці з Вишеградськими державами, що поступово б перетворилось у союз військових і політичних сил з міжнародною Вишеградською бойовою тактичною групою [6].

Третій етап співпраці справді відзначився інтенсивним прогресом на усіх рівнях. Підтвердженням у зацікавленості співробітництва у форматі В4+Україна стало запрошення української сторони до бойової групи ЄС В4 у 2016 р. Як зазначила українська дослідниця Г. Шелест, запрошення України до такої ініціативи, з одного боку, означає несформовану внутрішньо європейську військово-промислову спроможність та нездатність забезпечити необхідний бойовий потенціал “вишеградців” власними силами, а, з іншого боку, це є черговим кроком до остаточного визнання України як серйозного європейського військово-політичного актора як мінімум на субрегіональному рівні [1].

Четвертий етап – 2017 р. – до сьогодні. Починаючи з 2017 р. відносини між Україною та Вишеградською групою значно сповільнились. Співпраця реалізовувалась переважно у двосторонніх відносинах. 2017–2018 рр. припали на головування Угорщини, з якою відносини перебували у важкому стані через претензії двох сторін у питанні нацменшин, в результаті чого Угорщина почала блокувати євроатлантичні комісії Україна–НАТО.

Таким чином, формат В4+Україна перейшов у період стагнації, а співпраця була зведена до двостороннього рівня або В4+ “Східне партнерство”. Головування Словаччини у 2018–2019 рр. та Чехії у 2019–2020 рр. також не внесли нові позитивні зрушення у співпраці.

Нового виміру співпраця України та В4 набула в період головування Польщі у 2020–2021 рр. З ініціативи польської сторони восени 2020р. відбулась зустріч начальників штабів країн В4, на якій було обговорено обороноздатність, спільні навчання та співпраця збройних сил в умовах пандемії COVID-19. Після цього до них була запрошена українська сторона в особі головнокомандувача Збройних Сил України Р. Б. Хомчака і серед обговорених тем була підготовка Бойової групи В4 у 2023 р. з залученням України [5]. Що не менш важливіше улітку 2021 р. відбулась зустріч керівників штабів країн В4 та України, яка стосувалась безпекової ситуації на східному фланзі НАТО та військової співпраці п’яти країн [4].

Переломним моментом у відносинах між Україною та Вишеградською групою стало повномасштабне російське вторгнення на територію України 24 лютого 2022 р.. Здавалось би, що Вишеградська група знову об’єднана спільною метою надати необхідну підтримку нашій країні і зайняла активну позицію у антивоєнній коаліції, але знову ж таки всередині групи стався розкол через різну позицію щодо росії.

Варто зазначити, що Угорщина була головою Вишеградської групи у 2022 р., а це суттєво послаблює можливі відносини з країнами у форматі В4. У зв’язку з проросійською владою Угорщина часто блокує ключові рішення в

підтримці України, а особливо вона не підтримує світову позицію щодо ембарго на російські енергоресурси. Тим не менш, усі учасниці В4 висловили підтримку Україні та засудження жорстоких дій країни-агресора. Крім того, Міністр оборони Чехії Яна Чернохова запропонувала розглянути таку можливість, як прийняття України до Вишеградської групи, аргументуючи це наявністю спільного кордону з трьома країнами В4 та спільним негативним досвідом відносин з росією [1].

Варто відзначити, що співпраця у безпековій, оборонній та військовій сфері насамперед розпочала свій розвиток саме у двосторонньому форматі між Україною та кожною з учасниць В4. З Польщею укладено чи не найбільшу кількість угод, серед яких Угода між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про військове співробітництво 1993р.; Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічній галузі від 3 лютого 1996 р.; Технічна угода між Міністерством оборони України та Міністром національної оборони Республіки Польща 2010 р. тощо.

Результатом підписаних угод стала тісна співпраця в якісному реформуванні українського війська. Польща ініціювала допомогу у реформуванні української військової медицини та військової освіти. Що стосується останньої сфери, то для адаптації військової освіти до стандартів НАТО Польща взяла участь у підготовці українських військових інструкторів в рамках Програми удосконалення військової освіти (DEEP) від НАТО.

У відносинах з Угорщиною одними із важливих документів є Угода про співробітництво між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Угорської Республіки 2003 р. та Протокол про виконання Угоди між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Угорської Республіки про двостороннє співробітництво в галузі підготовки військових кадрів 1993 р., а також Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Угорської Республіки про заходи зміцнення довіри і безпеки та про розвиток двосторонніх військових зв'язків 1998 р., де вказано про спільну підготовку та навчання підрозділів на територіях двох країн один раз на рік.

Однак на практиці двостороння співпраця України та Угорщини зводиться лише до гуманітарної сфери, а не військово-технічної. У лютому 2015 р. Угорщина запустила свою найбільшу програму допомоги «Угорська міжцерковна допомога», яка мала на меті допомогти українським біженцям. Також Угорщина допомагала з реабілітацією та лікуванням українським військовослужбовцям [4].

Українсько-словацькі відносини також закріплені низкою угод. До них належать Угода між Урядом України і Урядом Словацької Республіки про військово-технічне співробітництво від 2000 р., Угода між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Словацької Республіки про

співробітництво у військовій сфері 2011 р. У 2015 Словаччина запропонувала створити навчальний пакет для українських фахівців воєнізованих підрозділів з утилізації вибухонебезпечних предметів. Навчання цього проекту в першу чергу пов'язане з підготовкою спеціального обладнання, а також навчанням, яке проходило в Центрі передового досвіду з утилізації вибухових боєприпасів у Словаччині [3].

Відбувались такі навчальні заходи як розвідка вибухонебезпечних предметів та навчання з управління операціями з розмінування. Аналіз договірної бази між Україною та Чехією також свідчить про розвиток оборонно-військової співпраці, що закріплено Угодою між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Чеської Республіки про взаємне співробітництво 1996 р. та Угодою між Кабінетом Міністрів України та Урядом Чеської Республіки про співробітництво в галузі оборонної промисловості 2006 р..

Чеська сторона ініціювала створення Форуму оборонного співробітництва України та Чехії, який взяв початок з 26 березня 2015 р.. Сторони домовились активізувати оборонно-промислову співпрацю в сферах авіабудування та наземної військової техніки, а також обмінялись досвідом з питань європейської та світової безпеки, реформування оборонної сфери, двостороннього військового та військового співробітництва між країнами та їхніми підприємствами [2].

Що стосується конкретної співпраці В4+Україна у сфері безпеки, то офіційні заяви та декларації беруть свій відлік з 2004 р. після подій Помаранчевої революції. Проте зміст цих документів не містить у собі конкретних акцентів на розвитку безпекової, оборонної чи військової співпраці. Таким чином, подальша співпраця відбувалась на основі вищезазначених двосторонніх угод та спільних заяв країн Вишеградської групи. Наприклад, у грудні 2004 р. учасниці В4 підписали Заяву щодо ситуації в Україні, де вони заявили абсолютну підтримку України на шляху до реформ та зазначили, що Україна є не лише ключовим сусідом і стратегічним партнером Європейського Союзу, а й головним гравцем у регіональній та глобальній безпеці [8].

Подібні заяви були і в 2007, 2008 роках. Спрямованість подальших документів у форматі В4+Україна набула нового вигляду після 2014 р., коли у квітні того ж року у заяві Прем'єр-міністрів Вишеградських країн щодо України була висловлена солідарність з українським народом, зокрема Польща, Словаччина, Угорщина та Чехія закликали ЄС та НАТО продемонструвати солідарність з Україною під час незаконних дій росії, що загрожує також і європейському миру та безпеці [7].

Правовий механізм функціонування формату В4+Україна відбувається на основі вищезазначених ратифікованих угод, заяв та офіційних зустрічей. Під час цих зустрічей учасники обмінюються досвідом та обговорюють

проблеми військового співробітництва між державами. У 2008 р. відбулась одна із перших таких зустрічей міністрів оборони Польщі, Словаччини, Угорщини та Чехії, які запросили також доєднатись українську військову делегацію на чолі з тодішнім міністром оборони Ю. І. Єхануровим. Під час зустрічі були обговорені пріоритетні напрями співпраці в оборонній та військовій сферах у двосторонньому вигляді та у форматі В4+Україна між військовими відомствами держав [5].

Ця зустріч підтвердила необхідність негайного реформування українського сектору безпеки до стандартів НАТО, проте в той же час під час Бухарестського саміту НАТО не всі учасники Вишеградської групи були прихильні до надання Україні “Плану дій щодо набуття членства” (ПДЧ) [2]. Серед країн, які блокували отримання Україною ПДЧ, були Німеччина, Франція, Люксембург, Італія, Іспанія, Бельгія, Нідерланди і Угорщина, яка входить до В4. Це стало негативним моментом у співпраці В4+Україна, оскільки Угорщина і надалі часто ставила такий формат співпраці у стан стагнації. У Будапешті 2010 р. відбулась зустріч оборонних відомств не лише В4 та України, а й Боснії і Герцеговини, Македонії, Сербії та Чорногорії [4].

За результатами зустрічі знову ж таки були обговорені можливості України до вступу в ЄС та НАТО, а також відбулись консультації щодо військового співробітництва. Питання оборонного співробітництва також було розглянуте у 2013 р., де командири В4 визначили три напрями співпраці з Україною: участь у Вишеградській бойовій групі, проведення спільних навчань та підготовки для військових, а також підтримка країнами В4 трансформації Збройних Сил України [5]. В період з 2017 до 2018 рр. зустрічі також відбувались у форматі В4+, але обговорення якихось конкретних питань у сфері безпеки переважно відбувались на двосторонньому рівні.

У 2019 р. Україна взяла участь у засіданні міністрів закордонних справ В4, на якому наші представники обговорили плани щодо України під час чеського головування у В4+. Після цього Президент України Володимир Зеленський на двосторонньому рівні провів зустрічі з Президентом Польщі А. Дудою, Президенткою Словаччини З. Чапутовою та главою уряду Чехії А. Бабішем, що продемонструвало зацікавленість сторін у створенні якісно нового формату В4+Україна [6]. У квітні 2021р. перша заступниця міністра закордонних справ України Е. А. Джапарова взяла участь у засіданні міністрів закордонних справ країн Вишеградської групи та Східного партнерства.

Крім того, до зустрічі були запрошені Португалія, Фінляндія та Швеція. Ключовою темою для обговорення стало питання безпеки в регіоні Східного партнерства. Еміне Джапарова охарактеризувала комплекс спільних загроз у сфері безпеки, які спричинені агресивною діяльністю росії і закликала учасників зустрічі проявити солідарність у захисті суверенітету та територіальної цілісності країн Східного партнерства та у поглибленні співпраці у зміцненні безпеки [4]. Сторони підтвердили свою підтримку територіальної цілісності

країн Східного партнерства та засудили дії росії по відношенню до України. А восени 2021р. в Угорщині відбулась зустріч між Головнокомандувачем Збройних Сил України Валерієм Залужним та начальниками генеральних штабів держав Вишеградської групи. З ініціативи Валерія Залужного було актуалізовано тему про організацію щорічних штабних консультацій на рівні фахівців для розширення практичного співробітництва [3].

Загалом співпраці Вишеградської групи та України у сфері безпеки та оборони притаманна досить неоднозначна специфіка, яка особливо прослідковується під час нового виклику міжнародній безпеці – повномасштабне вторгнення росії на територію України та постійні залякування російського керівництва застосуванням ядерної зброї. Ця повномасштабна війна на пряму стосується регіону Центральної Європи, оскільки кордони Вишеградських країн є межею військового конфлікту, що означає загрозу не лише міграційній політиці, а й територіальній безпеці країн. Тож такі загрозливі тенденції мали б посилити необхідність активізації спільних дій В4 з НАТО проти російської загрози та посилення східних кордонів.

Під час війни особливо чітко відчувається необхідність доопрацювання, вдосконалення та розвиток нових програм формату В4+Україна у сфері оборони та безпеки. Ми можемо прослідкувати тенденцію щодо переходу на двосторонній формат кооперації країн Вишеградської групи та України через недостатньо продуману базу в форматі допомоги В4+ і внутрішню розбіжність у поглядах учасниць. Таким чином, на сучасному етапі посилення оборонного та військового потенціалу відбувається виключно у форматі відносин Україна + Польща, Словаччина та Чехія. Крім того, що держави постачають нашій державі величезні обсяги гуманітарної допомоги та надають допомогу українським біженцям, вони також надають військово-технічну підтримку. Станом на травень 2022 р. найбільшу допомогу Україна отримала від Польщі.

За словами Президента Польщі Анджея Дуди Україна вже отримала від Польщі понад 240 танків, майже 100 одиниць бронетехніки та озброєння, а також боєприпаси та ракети, що в сумі сягає приблизно 2 млрд доларів [7]. Чехія за перший тиждень війни відправила потяг із військовою зброєю, боєприпасами, а також зобов'язалась передати танки та пообіцяла допомогти відремонтувати пошкоджену українську бронетехніку.

Крім того, за даними ЗМІ, Чехія також направила в Україну важку техніку, зокрема, самохідні гаубиці "DANA", залпові реактивні установки RM-70, танки T-72 та БМП, що в підсумку становить майже три мільярди крон [3]. Також Україна відчула щедрість словацького уряду у наданні системи протиповітряної оборони С-300 та сучасних самохідних гаубиць Zuzana 2. Варто відзначити, що такі щедрі дії вказують на зацікавленість сторін підтримувати Україну на всіх можливих рівнях, адже сьогодні Україна є щитом для всього європейського товариства.

Польща, Словаччина та Чехія одними із перших підтримали введення ключових санкцій на росію, зокрема ембарго на російські енергоносії. На додачу варто підкреслити, що представники цих країн відвідали столичний Київ в умовах війни, аби показати свою відданість підтримці України у цій не легкій боротьбі за власну українську безпеку, і за безпеку всього світу. На жаль, сказати те ж саме не можна про позицію Угорщини. В той час як цивілізований світ стоїть на українській стороні і вживає відповідних заходів, угорське керівництво не хоче підтримувати деякі санкції та надавати військову допомогу через власні національні інтереси та переконання.

Виходячи з наведеного вище аналізу розвитку політики безпеки Вишеградської групи та України, можна також виокремити низку ключових викликів та проблем, які визначають курс співпраці В4+Україна у безпековій сфері.

Першочерговою проблемою виступає застаріла нормативно-правова база співпраці. Для ефективного співробітництва потрібний добре напрацьований матеріал саме між Вишеградською групою та Україною, а не з кожною сторін окремо. Все ж таки група корисна саме як об'єднання центрального регіону з нашою країною, тому відсутність інституції, яка б постійно контролювала процес співробітництва також часто виступає недоліком. Як вже було зазначено, Вишеградська четвірка функціонує в ролі вільного регіонального об'єднання, дії і рішення якого не обмежуються чіткими правилами та не зводяться лише до одного спільного рішення. З одного боку, це показує внутрішню свободу держав не обмежувати власні інтереси. З іншого боку, на прикладі ставлення країн-учасниць до подій в Україні, ми бачимо, що відсутність спільної позиції часто призводить до конфлікту всередині групи, а відтак і до зниження зацікавленості в співпраці.

На наш погляд, це свідчить про недостатній рівень обговорення тієї чи іншої теми між державами. Так само не існує консенсусу щодо ставлення до росії після вторгнення в Україну. І тут не можна обійти увагою фактор блокування Угорщиною багатьох спільних ініціатив з Україною як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях. Протягом останніх років і місяців Польща, Словаччина та Чехія зайняли різко антиросійську позицію, як і більшість країн-членів ЄС та НАТО. Однак, Угорщина, не зважаючи на нібито рішуче засудження російського вторгнення та висловлення підтримки деяких санкцій проти росії, все ж демонструє, що не готова повністю перекреслити вибудовані відносини з кремлем.

Висновки. Внутрішні розбіжності, які стали особливо помітні з 24 лютого 2022 р., можуть послужити реальною причиною для розколу Вишеградської групи. Із зазначених пунктів, які обмежують функціонування як самої Вишеградської групи, так і формату В4+Україна, зародились і загрози перекидання уваги учасниць В4 на роботу в інших регіональних угрупованнях. Наприклад, у лютому відбувся дружній візит Славковського формату, до якого

належать Австрія, Чехія та Словаччина, до Києва [8]. Також існує думка, що сучасний стан справ може перемістити український погляд з Вишеградської групи на Веймарський трикутник, до якого входить Польща, Франція та Німеччина. Такий сценарій може існувати через те, що Україна прагне отримати в європейському вимірі об'єднану підтримку від всіх держав-членів ЄС, що на даний момент є нереальним через неоднозначні позиції деяких країн, в тому числі і Франції та Німеччини. Крім того особливого значення для України набула Ініціатива трьох морів. Після початку російського вторгнення, президент Польщі Анджей Дуда у своєму зверненні до Верховної Ради України 22 травня 2022 року заявив, що Україна повинна приєднатися до ініціативи Тримор'я. На цьому саміті в Ризі 20 червня 2022 року, виступаючи по відеозв'язку, президент України Володимир Зеленський заявив, що Україна має стати членом Ініціативи трьох морів і запропонував посилити трактування співпраці в рамках "Тримор'я", наголосивши на важливості логістики. У результаті Україна отримала статус партнера-учасника Ініціативи. Попри зазначені перешкоди, які трапляються на шляху співробітництва Вишеградської четвірки з Україною в безпековій сфері, шанс на нормалізацію відносин все ж не втрачається. Але очевидно, що він потребує якісного оновлення.

Література:

1. Андрейко В.І. Проблеми та перспективи військового співробітництва у форматі V-4 і Україна. Геополітика України: історія і сучасність : збірник наукових праць. 2017. № 1 (18). С. 121-133.
2. Бухарестський саміт НАТО. Цей день в історії. 2018. [Режим доступу]: <https://www.jnsn.com.ua/h/0404Q/>
3. Головнокомандувач ЗС України взяв участь у засіданні очільників збройних сил країн Вишеградської групи. Інформаційне агентство «АрміяInform». 2021. [Режим доступу]: <https://armyinform.com.ua/2021/06/24/golovnokomanduvach-zs-ukrayiny-vzyav-uchast-u-zasidanni-ochilnykiv-zbrojnyh-syl-krayin-vyshegradskoyi-grupy/>
4. Країни Вишеградської групи солідарні з Україною в реалізації її європейського вибору. Міністерство закордонних справ України. 2021. [Режим доступу]: <https://mfa.gov.ua/news/krayini-vishegradskoyi-grupi-solidarniz-ukrayinoyu-v-realizaciyi-yiyi-yevropejskogo-viboru> .
5. Кудряченко А.І. Україна та Вишеградська четвірка: стан та перспективи співпраці. Матеріали міжнар. конференції «Україна і Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин». 2010. 13–14 травня. С. 37–54.
6. Максак Г. Співробітництво в сфері безпеки V4 + Україна: межі можливого. Українська призма: Рада зовнішньої політики. 2018. [Режим доступу]: <http://prismua.org/v4ukraine-security-cooperation-limits-possibleukrainian-perspective>
7. Польща відправила Україні техніки та зброї на два мільярди доларів. Львівський портал. 2022. [Режим доступу]: <https://portal.lviv.ua/news/2022/06/09/polshcha-vidpravyla-ukraini-tekhniku-ta-zbroi-na-dva-miliardy-dolariv-duda>
8. Суверенітет України є і питанням нашої безпеки – глава МЗС Австрії про візит трьох міністрів. Укрінформ. 2021. [Режим доступу]: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3399181-suverenitet-ukraini-e-i-pitannam-nasoibezpeki-glava-mzs-avstrii-pro-vizit-troh-ministriv.html>

References:

1. Andreyko V.I.(2017). Problemy ta perspektyvy viiskovoho spivrobitnytstva u formati V-4 i Ukraina. [Problems and prospects of military cooperation in the V-4 format and Ukraine]. *Heopolytika Ukrainy: istoriia i suchasnist : zbirnyk naukovykh prats. - Geopolitics of Ukraine: history and modernity: collection of scientific works.* 1 (18),121-133.[in Ukrainian]
2. Bukharetskyi samit NATO. Tsei den v istorii. 2018. [Bucharest NATO summit. This day in history. 2018.]. Retrieved from: <https://www.jnsm.com.ua/h/0404Q/> [in Ukrainian]
3. Holovnokomanduvach ZC Ukrainy vziav uchast u zasidanni ochilnykiv zbroinykh syl krain Vyshehradskoi hrupy. Informatsiine ahentstvo «ArmiiaInform». 2021. [The Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine took part in the meeting of the heads of the armed forces of the Visegrad Group countries. Information Agency"ArmyInform".2021.] Retrieved from: <https://armyinform.com.ua/2021/06/24/golovnokomanduvach-zc-ukrayiny-vzyav-uchast-u-zasidanni-ochilnykiv-zbroinykh-syl-krayin-vyshehradskoyi-grupy/> [in Ukrainian]
4. Krainy Vyshehradskoi hrupy solidarni z Ukrainoiu v realizatsii yii yevropeiskoho vyboru. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. 2021. [The Visegrad Group countries stand in solidarity with Ukraine in implementing its European choice. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. 2021.] Retrieved from: <https://mfa.gov.ua/news/krayini-vishehradskoyi-grupi-solidarniz-ukrayinoyu-v-realizaciyi-yi-yevropejskogo-viboru> .[in Ukrainian]
5. Kudriachenko A.I.(2010) Ukraina ta Vyshehadska chetvirka: stan ta perspektyvy spivpratsi. [Ukraine and the Visegrad Four: the state and prospects of cooperation.]Proceedings from: *Mizhnarodna konferentsii «Ukraina i Vyshehadska chetvirka: na shliakhu do vzaiemovyhidnykh vidnosyn» - International Conference 'Ukraine and the Visegrad Four: Towards Mutually Beneficial Relations'.* (pp. 37-54) [in Ukrainian]
6. Maksak H.(2018) Spivrobitnytstvo v sferi bezpeky V4 + Ukraina: mezhi mozhlyvoho. Ukrainska pryzma: Rada zovnishnoi polityky. [V4 + Ukraine Security Cooperation: The Limits of the Possible. Ukrainian Prism: Foreign Policy Council.] Retrieved from: <http://prismua.org/v4ukraine-security-cooperation-limits-possibleukrainian-perspective> .[in Ukrainian]
7. Polshcha vidpravyla Ukraini tekhniky ta zbroi na dva miliardy dolariv. Lvivskyi portal. 2022. [Poland sent Ukraine equipment and weapons worth two billion dollars. Lviv portal. 2022] Retrieved from: <https://portal.lviv.ua/news/2022/06/09/polshcha-vidpravyla-ukraini-tekhniky-ta-zbroi-na-dva-miliardy-dolariv-duda> . [in Ukrainian]
8. Suverenitet Ukrainy ye i pytanniam nashoi bezpeky – hlava MZS Avstrii pro vizyt trokh ministriv. Ukrinform. 2021. [Ukraine's sovereignty is also a matter of our security - Austrian Foreign Minister on the visit of three ministers. Ukrinform. 2021] Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3399181-suverenitet-ukraini-e-i-pitannam-nasoibezpeki-glava-mzs-avstrii-pro-vizit-troh-ministriv.html> .[in Ukrainian]